

Glem ikke!

Film gennemes i magasinet i Præstø Lokalhistoriske Arkiv . Det er vigtigt at filmene opbevares under korrekte forhold m.h.t. luftfugtighed og temperatur. Bent U. Morensen og amtskonsulent Heidi Pfeffer. Foto taget fra amtets pjec 'Vi passer på historien!'

Indhold:	Side	Side
Redaktion & forening	2	Korsfarere mod nord 11
Børneasyl i Præstø fortsat fra forrige nr.	3	Sange: 'Præstø Trylleri' . . . 12 & 'Jeg holder af Præstø' . . . 13
Præstø Lokalhistoriske Arkiv - hjælp!	6	På skoleudflugt 14

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Styrelsen:

Formand: Lis Rathsach
Arkivleder: Bent U. Mortensen
Næstform.:
Kasserer: Ole Fog
Medl.: Elsie Bjørklund,
Hans Baggesen Knudsen, Søren
Kæregaard, Gurli Z. Nielsen, Knud
Skovbæk.

Kom.valgt: Niels True

Arkivets åbningstider:

Mandag kl. 17-19 &
1. lørdag i måneden
kl. 10.00 – 13.00
på Præstø bibliotek
Lindevej 45
Tlf. 55 90 96 78
Mail: lokalarkiv@praesto.dk

Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune

Bestyrelsen:

Formand: Dorte Worsøe
Næstformand: Ole E. Hansen
Kasserer: Ralf S. Mortensen
Bestyrelsen i øvrigt: Knud Holm Niel-
sen, Kim C. Pedersen.
Foreningens repræsentant i arkivets

styrelse:

Ole E. Hansen
Suppleanter:
Mogens Knudsen,
Gurli Z. Nielsen

Udgivere: Præstø Lokalhistoriske Ar-
kiv & Lokalhistorisk Forening for
Præstø Kommune

Redaktion: Ansvarshav.: Bent U.
Mortensen Øvrige: Ralf Søgård Mor-
tensen

Har du stof til bladet eller kommentarer
til artiklerne, hører vi gerne fra dig.

Ring til Bent U. Mortensen

55 99 17 55 – eller kig ind på arkivet

Kommende arrangementer:

Præstø Lokalhistoriske Forening

Torsdag d. 19. januar fortæller Jørgen
Clausen om erindringer fra sin opvækst
og skoletid i Præstø, og livet her som
det var engang.

Torsdag d. 23. februar fortæller muse-
umsinspektør Charlie Christensen om
arkæologiske udgravninger, deres date-
ring m.v.

Torsdag d.16. marts har vi generalfor-

samling.

Forsommerturen i egne biler bliver for-
håbentlig til Vordingborg Ruinterræn,
hvor Dorte Wille Jørgensen viser rundt.

Dorte Worsøe

Børneasyl i Præstø

Dameudvalget

Fra 1901 foreligger dameudvalgets protokol, samtidig med at fru Bondesen, der ønskede at fra-træde som "ledende Dame", afløstes af Nanna Ingerslev, som omhyggeligt opnoterede, hvad der foregik i asylet. Ikke mindst hvad damerne i udvalget og andre kvinder i byen frembragte eller skænkede til asylbørnene af tøj, som uddeltes til dem ved juleferien start.

Fra engang om efteråret mødtes interesserede damer 5 - 6 gange op til jul, og mens de klippede, syede og strikkede, læste Dr. In-

gerslev højt for dem. I 1901 blev der således forarbejdet 10 chemiser, 13 skjorter, 13 forklæder, 2 skørter, 10 kjoler, 18 bluser, 18 par bukser; 4 par strikkede benklæder blev omsyede og 20 lommetørklæder sømmede.

I januar 1902 skrev dameudvalget til bestyrelsen og bad om at give frøken Weiss tilladelse til at deltage et kursus i København i børnehave- og asylgerning. En beslutning som bestyrelsen foretrak at udsætte til næste år, da man ikke kendte noget til dette kursus. Men da dameudvalget senere kunne meddele, at kurset

kun ville blive afholdt dette år, stillede bestyrelsen 100 kr. til udvalgets rådighed, som skulle dække løn til en vikar. Kurset blev afholdt i Vordingborg og som vikar tiltrådte frøken S. Groskopf.

Årene herefter synes der ikke at være sket mange forandringer. Generalforsamlingsreferaterne var sparsomme men omhyggelige, kvindeudvalget udarbejdede en beretning til hver generalforsamling.

Kvindeudvalgets protokol noterede hvert år navnene på bidragydere, også gaver i form af naturalier, og navnene på de kvinder, som hvert efterår deltog i syning og strikning af tøj til børnene til uddeling ved juleferiens begyndelse. D. 28. eller 29 afholdtes juletræsfest for børnene, for det meste i Borgerskolens gymnastiksal, hvortil man bad sognepræsten om at holde en tale for børnene. De fleste år var der penge og gaver nok til at kunne bespise børnene hele vinteren, og på Kongens fødselsdag fik de chokolade og brød. Børnene kom også på skovtur, f. eks. til Faksinge- eller Lekkendeskovene, måske bare til Brændeplassen, men ofte med en køretur rundt i omegnen.

I 1903 havde frk. Weiss været asylmoder i 15 år og det blev

bestemt at hun skulle have et gratiale på 10 kr., og at hendes løn skulle forhøjes til 300 kr.

I 1908 bad dr. Michelsen om at to børn, som ikke kom fra byen, kunne få lov at komme i asylet, da deres moder trængte til hvile. Tilladelsen blev givet, da der det år kun var 15 børn, der søgte asylet. Året efter bad damerne dog om at måtte afvise børnene, som kom fra Skibinge, ”da man ikke var ganske tilfreds med deres Opførsel”.

Asylet modtog til stadighed testamentariske gaver, bl.a. i 1911, hvor toldforvalter Eschens arvinger krænkede et pengebeløb, ”til anvendelse efter bedste Skøn”. En del af pengene anvendtes til indkøb af et billede af Blochs altertavle: ”Jesus velsigner et lille barn” til ophængning i skolestuen, resten blev brugt til beklædning og bespisning. Ved sangforeningens opløsning tilfaldt der asylet 35 kr. og ved en ”sneløve” 16 kr., men hvad en ”sneløve” var, blev ikke nærmere forklaret.

Antallet af børn synes de fleste år at være omkring 30,

Af de trofaste bidragydere er ”Gamle fru Kruse”, som i 1911 strikkede 32 par strømper til børnene. Desværre døde hun året efter.

Verdenskrigen, 1914-1918, bemærkedes ikke i referaterne i be-

gyndelsen, men i 1915 bad dameudvalgt om, at frk. Weiss måtte få forhøjet sin løn, pga. dyrtiden, hvilket blev imødekommet med 50 kr. årligt. Ligeledes fik hun en julegave på 10 kr.

Skovturen måtte i 1916 opgives, fordi de fleste børn havde kighoste, juletræs festen afholdtes året efter i asylet, da skolens gymnastiksal ikke blev opvarmet i juleferien p.g.a brændselsmangel. I 1917 afløstes skovturen af en spadseretur til Frederiksminde og chokolade med brød i asylet.

Børneantallet var nu nede på 14 børn, i 1919 på 7 og om efteråret kun 6 børn. Dyrtiden påvirkede stadig aktiviteterne, og frk. Weiss fik et dyrtidstillæg på 200 kr. Asyllets 50-årsdag i 1920 blev fejret ved at børnene fik chokolade og brød.

Asylet nedlægges

Spørgsmålet om nedlæggelse af asylet kom op på generalforsamlingen i 1921 og da børnetallet vedblivende var lavt, blev det på 1922-generalforsamlingen enstemmigt vedtaget at opløse asylet.

Et likvidationsudvalg bestående af Nanna Ingerslev, Mathilde Olsen, sagfører Bang og redaktør Madsen kunne i 1923 oplyse, at Frk. Vilhelmine Nielsen var interesseret i at købe bygningen for 5000 kr. kontant, et tilbud som

bestyrelsen tog imod.

For at sikre Frk. Weiss, som da var blevet en ældre dame, vedtoges det at tilbyde "Den borgerlige Velgørenheds Stiftelse i Præstø" asyllets formue mod at anvise Frk. Weiss en bolig i Stiftelsen, så snart en sådan blev ledig. Frk. Weiss blev således sikret en fri bolig og pension fra en pensionskasse for asylmødre, som Præstø byråd og asylselskabet havde sørget for. En mindre sum blev sat til side til brænde, og da regnskabet d. 8. september 1924 var blevet gjort op, modtog "Stiftelsen" en sum på ca. 5000 kr.

Asylet fungerede således i godt 50 år, og mange, mange børn må have nydt godt af den omsorg, som asylmødrene, "hattedamerne" og "hattermændene" viste dem. Det fremgår ikke af materialet, hvorfor interessen for asylet svigtede, ej heller hvad der trådte i stedet herfor. En børnehave, som i vore dage, var der vel næppe tale om.

Elsie Bjørklund

Kilder:

Udover de nævne kopier af protokoller fra Asylselskabet for Præstø (1869-1924) og fra Kvindeudvalget (1901-1922), er brugt oplysninger fra "Gamle huse i Præstø" (Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1989), "Den

Store Danske Encyklopædi”,
1995, og ”Politikens Slangord-
bog”(2001).

Præstø Lokalhistoriske arkiv - hjælp!

Præstø Lokalhistoriske Arkiv er en selvejende institution, der varetager sine opgaver i overensstemmelse med institutionens vedtægter som de er nedskrevet ved oprettelsen den 13.12.1989.

Kort tilbageblik

Der er to underskrifter på vedtægtsarket: Den daværende konstituerede chef for den kulturelle forvaltning Ole Ib Hansen og endelig daværende borgmester Vagn Ringius.

Initiativgruppen var en anden. Elsie Björklund og en kreds af personer omkring hende formulerede de tanker og idéer, arkivet skulle drives efter.

Der havde tidligere gennem flere år været drevet et lokalarkiv, og

man rådede allerede over en betydelig samling af indleverede materialer.

Strukturen var den gang en anelse uklar og hovedsageligt centreret om den person, der i det daglige tog ansvar for samlingen. Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune eksisterede allerede på den tid og havde en vis men ikke helt klart præciseret tilknytning til arkivet.

Den første arkivar, der begyndte at bygge en samling op, var overlærer Harry Hansen, som var knyttet til kommunens skolevæsen og også havde ansvar for biblioteket i en årrække.

Harry Hansen efterfølges af kriminal-overbetjent Willy Døs-

sing, der ved sin pensionering indvilgede i, at passe samlingen mod et mindre honorar.

Da Døssing træder tilbage fra jobbet som arkivleder iværksættes den nye ordning som sagt i 1989.

Begge arkivarer havde meget stor interesse for lokalhistorien og bidrog med et stort og positivt arbejde til arkivets opbygning og udvikling.

Formål

Arkivets formål er at indsamle, registrere og bevare arkivalier, billeder, billed- og lydoptagelser, topografisk materiale, trykt materiale og andre data uanset medium af ikke statslig proveniens med tilknytning til Præstø Kommune, dens borgere, foreninger, virksomheder og institutioner i fortid og nutid.

(proveniens: oprindelse, herkomst)

Det indsamlede materiale betragtes som offentligt eje, og dets forbliven som sådant garanteres.

Ledelse og baggrund i øvrigt

Arkivet ledes af en styrelse, der er selvsupplerende men er forpligtet til årligt at aflevere regnskab og årsberetning til Præstø Kommune.

Arkivets vedtægter er anbefalet af Sammenslutningen af Lokalar-kiver, S.L.A. En af forudsætning-

erne for at være medlem af S.L.A. er at arkivets vedtægter kan godkendes netop af S.L.A. De således godkendte vedtægter forpligter arkivet på væsentlige punkter, så som tavshedspligt, åbningstider, registreringsmåde og lignende formelle og praktiske sider af arbejdet.

Samlingerne

.. omfatter en lang række materialer, som kan have interesse ved studier i den lokale historie - således:

Personarkiver . .

.. breve, attester, billeder, skudsmålssbøger, dagbøger og m.m

Foreningsarkiver . .

.. protokoller, regnskaber, festskrifter, sange og m.m.

Erhvervsarkiver . .

.. korrespondance, regnskaber, kontrakter og m.m.

Kirkebøger . .

.. xerox- og mikrokopier af tilgængelige kirkebøger fra alle sogne i Præstø kommune.

Avissamlinger . .

.. Præstø Avis fra 1856 til 2003 – stort set komplet samling.

Folketællingslister . .

.. Præstø og tilhørende sogne for årene 1787 - 1855 og 1880 op til

1921.

Der ud over . .

. . kirkebøger på mikrokort fra sogne, der ligger umiddelbart op til kommunegrænsen samt oplysningskort fra mormon-arkivet.

Arbejdsstyrken

Der er ikke ansat lønnet personale i arkivet. Arkivarbejdet udføres helt af frivillige folk, der i 3 – 6 timer ugentligt stiller sig til rådighed for foreliggende opgaver.

I øjeblikket arbejder ni personer regelmæssigt i arkivet. Her udover er fire personer, som ikke tager del i det daglige arbejde, aktive i arkivets styrelse.

I arkivet arbejder vi med at engagere yderligere interesserede i arbejdet. Første forsøg i den sammenhæng er oprettelsen af en arbejdsgruppe, Interviewgruppen.

Hertil er knyttet et antal personer, som har lyst til at løse denne særlige opgave, at foretage interview med ældre medborgere eller andre, der på særlig måde har haft eller har betydning for byens dagliv.

Interviewgruppen består i øjeblikket af seks aktive.

Arbejdsopgaverne

Man kan opdele opgaverne i følgende punkter:

De primære arkivopgaver

1: Modtagelse af arkivalier og betjening af publikum.

2: Ordning og registrering af indkommet materiale.

3: Identifikation af billedmateriale – personer, bygninger m.v..

4: Periodiske opgaver med fotografering af særlige områder eller bygninger i kommunen.

Det er oplagt at arkivet evt. i samarbejde med bevaringsforeningen oprettede en gruppe, der var opmærksom på de bymæssige ændringer og fastholdt så vel gamle som nye bygninger i et fotoprojekt evt. i et samarbejde med byens ejendomshandlere.

Udadvendte eller opsøgende opgaver

5: Interviewvirksomhed og bearbejdning af færdige interview.

6: Informationsvirksomhed herunder udgivelse af blad eller årsskrift – evt. udgivelse af lokalhistoriske skrifter samt indretning af hjemmeside og vedligeholdelse af denne.

7: Mødevirksomhed og udstillinger: Årsmøde, Arkivernes Dag samt foredragsvirksomhed.

8: Oprettelse af erindringsværksted(-er).

9: Indsamling af udklip fra aviser m.v.

Arbejdets omfang

Den forholdsvis beskedne arbejdsgruppe, der i øjeblikket har sagt ja til at passe på samlingerne, kan slet ikke nå rundt om alle disse opgaver. Det ville endog være vanskeligt, hvis der var ansat en eller to fastlønnede fuldtidsmedarbejdere.

Den samlede ugentlige arbejdstid i dag på 18 – 20 timer, så to fuldtids ansatte ville jo helt klart sætte sig klare spor i arbejdet.

Fastansatte personer i arbejdet er slet ikke økonomisk realistisk. Der er ikke penge til det.

Det skal ingen hemmelighed være, at man fra arkivets side på det lange sigt ønsker en fuldtidsansat arkivuddannet person som leder af det samlede arkivvæsen i Ny Vordingborg.

Kan dette opnås vil det være en kæmpe gevinst for arkivet og de mange arkivalier, borgene efterhånden har betroet i arkivets varetægt. I alt er der syv lokalarkiver i den kommende storkommune. Alle med yderst værdifulde arkivalier i sine samlinger.

Lokaleforhold

Et arkiv skal også råde over rimelige lokaler.

I øjeblikket har arkivet til huse i biblioteket, hvor en del af bibliotekets læsesal er skilt fra med

interimistisk opsatte vægge – reoler, som godt nok virker solide men ikke lukker af for bl.a. lyd.

Det indrettede lokale, som måler 37,8 m² rummer såvel arbejdsrum som læsesal for vore gæster. Man blander altså 'personalets' arbejdsområde med gæsters område.

En gæst, der kommer på besøg for at foretage studier i vore arkivalier – eksempelvis slægtsforskning i mikrokort med folketællinger eller kopier af kirkebøger, må udvise ofte stor tålmodighed, fordi arkivets faste stab arbejder tæt på og ofte er nødt til indbyrdes at drøfte det arbejde, hver især er i gang med i øjeblikket. Yderligere er det ofte småt med pladsen ved bordene, der mange gange bugner af materialer, der midlertidigt er lagt frem som led i en arbejdsproces.

Et meget stort plus ved at være i nær kontakt til biblioteket er den udstrakte service, arkivet møder fra biblioteket og bibliotekets medarbejdere. Her møder vi arkivfolk en utrolig velvilje. Arkivet har da også et par ikke ubetydelige 'frynsegoder', som vi ikke kunne være for uden, med mindre arkivets budget blev øget væsentligt.

Arkivdepot

Et arkiv består fysisk af tre områder: Arbejdsområdet for arkivets

medarbejdere, læsesalen for arkivets besøgende og endelig og ikke mindst arkivdepotet, arkivets hjerte.

Præstø Lokalhistoriske arkiv har fået stillet en del af bibliotekets kælder til rådighed. I et af kælderrummene er et lokale på 34,2 m² skilt fra den øvrige del. Her gemmer arkivet sine arkivalier på store reoler, der går fra gulv til loft og arkivskabe til opbevaring af foto's og diverse større tegninger og kort.

Endelig rummer dette lokale også arkivets arbejdsmaterialer, syrefri papkasser, og hvad der i øvrigt kræves for at holde et arkiv i gang.

Økonomi

Takket være salget af jubilæumsbogen, 'Vækst og idyl! Præstø i 1900-tallet.', som arkivet udgav i 2003, har arkivet haft en rimelig god økonomi de sidste to år.

Dette ekstra indtjente har vi valgt at investere i moderne og opdaterede PC'ere, så vi her kan tilbyde gode arbejdsforhold i det daglige arbejde.

Det årlige salg af julekort har også i høj grad bidraget til en rimelig god økonomi.

I den almindelige økonomi baseret på det kommunale bidrag på 20 100,- kr. er der ikke luft til meget spræl. En stor post er ud-

dannelse og videreuddannelse af medarbejdere samt abonnement på arkiveringssystemet Arkibas og vedligeholdelse af dette.

Fremtiden

I har bemærket, at 'Glem ikke' ikke udkom i december som annonceret. Vi er nødt til at erkende, at med afgang i den faste medarbejderstab, er der færre opgaver, der kan udføres.

Når vi har valgt at skrive denne artikel til 'Glem ikke' er det helt klart for at bede bladets læsere og foreningens medlemmer overveje om de vil give os tre – seks timer af deres tid.

Vi finder som mange andre arbejdet betydningsfuldt og finder det også betydningsfuldt, at det udføres af frivilligt mandskab. Vi håber på, at politikerne på længere sigt vælger at øge støtten, så vi kan få bedre lokalforhold og meget gerne en professionel ledelse, så de mange historiske dokumenter fortsat kan opbevares betryggende og organiseres på en hensigtsmæssig måde til gavn for byen og dens borgere.

Får du lyst til at reflektere på disse skriblerier, er du velkommen til at kigge ind til os på arkivet, – naturligvis også selvom du ikke synes du har tid til at være medarbejder i øjeblikket.

Mandag 17 – 19 har vi fast åbningstid i arkivet. Torsdag for-

middag er en af vore faste arbejdsdage.

Venlig hilsen

Lis Rathsach
Formand

Bent U. Mortensen
Arkivleder

Korsfarere mod nord

Det var som vanligt at godt, udbytterigt møde, som Lokalhistorisk Forening afholdt torsdag d. 8 december 2005.

Vi havde et flot fremmøde, Bernhards mødelokale var fyldt, og det var interessant at høre om der virkelig blev sendt korsriddere ud fra Vordingborg under Valdemar den Store.

Det gjorde der ifølge museumsinspektør Dorthe Wille Jørgensen, idet den daværende pave Innocent var fortørnet over, at der mellem

det kristnede Norden og det kristne Sydeuropa var et område hvor man stadig dyrkede de falske guder.

Venderne med deres Svantevitdyrkelse var jo hedninger, og for at få dette bekæmpet, kom der en pavelig forordning, at det at bringe kristendommen frem til dem, ville være at betragte som et Korstog, og ridderne der deltog heri var altså at betragte som korsriddere.

Det stykke, der blev spillet af Sydsjællands Kulturteater i august måned på ruinterrænet i Vordingborg

var i hovedtrækkene historisk korrekt, krigen mod Venderne, der jo ofte hærgede de danske kyster som sørøvere, var altså ikke kun en erobringsskrig eller straffeekspedition, men i høj grad også et korstog – med al den vold som krig bringer med sig.

Selvom Valdemarerne, Absalon og Esbern Snare måske ikke helt var som de blev fremstillet i

sommerens skuespil, var det interessant at få gennemgået historien bagved.

Det var en virkelig fin aften vi havde.

K. Holm Nielsen

Præstø-trylleri

Melodi: Hans Peter Nielsen, Lyngby, 1953

Ved en lille halvø, gemt bag skov og skjuler sig en by, hvor idyl og hygge bor.
Et sted, som bli'r nævnt påny, påny
fra Gedser og helt op til Thy,
ja , næsten verdensry,
det fik Svend Gønges by.

Se ud over byen, - prøv fra Rødeled,
Præstø smiler til dig, og alting ånder fred.
Ja, Præstø fik alt, hvad man kan få.
Den har naturen ødslet på,
en yndig by du så
i sommersolen lå.

Gå en tur ad stien langs det stille vand
om mod Fred' riksminde til byens badestrand,
og sæt dig så stille ned og glem
at verden den er ond og slem,
find alt det skønne frem,
tag minder med dig hjem.
Eller gå til Nysø. På en sommerdag
kan du høre lyden af fjerne hammerslag.
Nej hammeren klinger ikke me'r,

men Thorvaldsen dog skabte her
i marmor og i ler,
de skønne ting du ser.

Præstø Fjord i solskin, fugle store, små,
bøgeskov, som spejler sig i de bølger blå.
I skovene kan du selv – hvem ve' –
Svend Gønge i en lysning se,
i træets sus måske
du hører Kulso' n le.

Skønne, skønne Præstø med den blanke å,
med de trange gader og med de huse små,
med lyden af fjerne mågers skrig.
Måske de føler – også de –
en egen stemning i
lidt Præstø-trylleri.

Tekst: H. Bagge Jochumsen, Skovhuse, Præstø.

Jeg holder af Præstø.

Mel.: "Jeg ved, hvor der findes en have så skøn..."

1. Jeg holder af Præstø – min fædrene by,
jeg gæster dig atter og atter på ny.
For mig er du barndommens hvilende havn.
Du drager mig ind i din skærmende favn.

2. Jeg holder af Præstø, når bøgen i flor
dybt spejler sin pragt i den blånende fjord,
når himlen står lys i den slumrende nat,
og fuglene kvidrer i skov og i krat.

3. Jeg holder af Præstø, når kornet står gult,
og bølgerne vugger sig stille og smult;
når bladene hvisker i aftenens vind,
og klokkerne toner sin fred i mit sind.

4. Jeg holder af fjordens det skumklædte vand,

når lysene tændes på nordlandets strand;
når lyden fra trækfuglevingernes sus
skærer ind gennem høststormens dundrende brus.

5. Jeg holder af Præstø med vinterens sne,
når fjorden er isdækt – så langt man kan se,
når kragerne flokkes med skrig over strand,
og ænderne trækker langs holmenes rand.

6. Jeg holder af Præstø, når julen går ind
og spejler sin glans i mit barnlige sind,
hvert klokkeslag ejer den festlige klang,
som lød for mit øre i hjemmet engang.

7. Og bli'r jeg end gammel - trods alder og år
- din ungdom for mig dog stadig består.
Om venner og frænder end død og forgå
- du har dog din plads i min inderste vrå.

R. L.

- fra stiftelsesfesten i Præstø Håndværker- og
Borgerforening lørdag den 29.11. ??.

På skoleudflugt!

Dagny gik i Rekkende Skole og var en opmærksom og interesse-ret elev.

Hendes måde at lære på var at skrive ned, hvad hun hørte. En sikker måde at afprøve sin viden

og opmærksomhed på. En lærerig proces, som siden har fulgt Dagny hele livet. Hver dag skriver hun væsentlige ting og oplevelser ind i sin dagbog og har gjort det nu i mange år.

Da Dagny havde alderen til at

forlade den lille landsbyskole i en alder 14 år, fik hun ikke lov til at fortsætte inde i byen i Præstø Skole.

At komme på Præstø skole, hvor man kunne blive optaget i mellemkolen og fortsætte til real-skolen var kostbart. Der skulle betales skolepenge, og der skulle sørges for daglig transport ind til byen og skolen. Den tids vejnet var ikke så fint udbygget, som det vejnet vi ser i dag. Ligeledes havde busdriften ikke et omfang, så et barn kunne tage bussen til skolen i byen og hjem igen senere på dagen. Og så var det slet ikke billigt at benytte offentlige transportmidler for almindelige småkårsfolk.

I sommertiden, ja hele den lune del af året, kunne en stærk og sund pige let klare at cykle de 10 til 12 km ind til byen, men i vintertiden var det en helt anden sag. De lange stræk over åbne marker i frost og slud. Det var helt umuligt.

Alle disse barrierer betød, at Dagny, da hun måtte sige farvel til sin højt elskede skole, græd sine modige tårer.

Skønt god forstand, meget fine karakterer og ros for flid og opmærksomhed gennem hele sin skolegang måtte Dagny ud 'at blive voksen' og lære arbejdet at kende.

Som man sagde den gang: 'En

pige behøver ikke at gå så lang tid i skole, hun skal lære husholdning, så hun kan passe hjem og sine børn - Kort og godt: hun skulle forberede sig til den tid, hvor hun skulle giftes!'

Dagny fandt for kort tid siden i sin gamle begynderlæsebog fra første klasse, 'Ole Boles ABC', en side fra et kladdehæfte. Heri fortæller hun om sine oplevelser en sommerdag, hvor lærer var taget på 'skovtur' med børnene på Rekkende skole.

Turen gik til Vordingborg og lyt engang til beretningen om skoleudflugten i 1941, da Dagny var 12 år:

Jeg var i Vordingborg den 10. Juli med Skolen. Vi kørte derud i Vogn. Da vi kom derud drak vi kaffe på Ruinerne, saa var vi i Kirkeskoven, og ude i Kirken var vi ogsaa.

Da vi kom fra Kirkeskoven var vi oppe i Gaasetaarnet. Saa var vi inde paa museet og se, hvad der var derinde. Saa spiste vi mad alle sammen.

Da vi havde spist var jeg og To-

ve, Edith og Jonna nede at vippe ved Havnen. Da vi havde vippet gik Tove og jeg ned til Havnen. Da var vi inde i et skib hos to Mænd og se de vaskede op. De spurgte, hvad vi hed, og hvor vi kom fra. Jeg kendte den enes Broderson fra Skiblinge.

Saa gik vi op og legede med de andre. Vi legede 'Tørnerose var et Vakkerbarn' og 'Ja Tju, ja Tju, det skal du være' og 'Raaddent Eg'. Da vi havde leget lidt gik Tove og jeg ned til Vejen igen. Da vi kom derned var Hans Erik og Egon dernede,

saa vippede vi alle fire.

Klokken 8 skulde vi køre Hjem. Vi raabte Hurra hele Vejen Hjem. Da vi kom ned til Skolen, stod Esther dernede, saa kørte hun med Kirsten Hjem.

Se slet ingen stavfejl! Det var fint. Husk nu, at dengang skrev man aa for å og måtte skrive *ulde*, *kunde* og *skulde*, hvor vi i dag skriver *ville*, *kunne* og *skulle*.

Alle navneord skulle, som Dagny rigtigt skriver det, skrives med stort begyndelsesbogstav.

Vordingborghus.

Jeg var i Vordingborg den 10de Juli med Skolen.
Vi havde drødt i Vogn. Da vi kom derud drak vi Kaffe
gaa Pilsener, saa var vi i Kirkestuen, og inde i Kirken var vi
ogsaa. Da vi kom fra Kirkestuen var vi oppe i Saaelsaarul.
Saa var vi inde gaa Alisul og se hvad der var derinde.
Saa spalte vi Høde alle sammen. Da vi havde spalt var
oppe og Tove, Edith og Jonna inde og cykle med ved Havnen.
Da vi havde cyklet ned gik Tove og jeg ned til Havnen. Da var
vi inde i et skib hos to Mænd og se de vaskede op. De
spurgte hvad vi hed og hvor vi var fra. Jeg kendte den enes
Broderson fra Skiblinge. Saa gik vi op og legede med de
andre. Vi legede "Tørnerose var et Vakkerbarn", og "Ja Tju,
ja Tju, det skal du være", og "Raaddent Eg". Da vi havde
leget lidt gik Tove og jeg ned til Vejen igen. Da vi kom derned
var Hans Erik og Egon derned saa vippede vi alle fire.
Klokken 8 skulde vi køre Hjem. Vi raabte Hurra hele
Vejen Hjem. Da vi kom ned til Skolen stod Esther der
inde saa kørte hun med Kirsten Hjem.